

No: 1611 – Menş e Adı

BÜYÜKBEL EN TEKİR ZEYTİNİ

Tescil Ettiren

MANİSA TİCARET BORSASI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 21.10.2021 tarihinden itibaren korunmak üzere 08.07.2024 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1611
Tescil Tarihi	: 08.07.2024
Başvuru No	: C2021/000437
Başvuru Tarihi	: 21.10.2021
Coğrafi İşaretin Adı	: Büyükbelen Tekir Zeytini
Ürün / Ürün Grubu	: Zeytin / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Manisa Ticaret Borsası
Tescil Ettirenin Adresi	: Ege Mah. Borsa Cad. No:20 Şehzadeler MANİSA
Coğrafi Sınır	: Manisa ili Saruhanlı ilçesi Büyükbelen ve Çullugörece Mahalleleri
Kullanım Biçimi	: Büyükbelen Tekir Zeytini ibareli aşağıda verilen logo ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Büyükbelen Tekir Zeytini ibareli logo ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur. Büyükbelen Tekir Zeytini ibareli logonun siyah-beyaz kullanımı mümkündür.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Büyükbelen Tekir Zeytini; *Olea europaea* L. türüne ait Uslu zeytin çeşidinin çöğür anacına Eşek (Ödemiş) zeytin çeşidinin aşılınması veya yabani zeytin ağacı anaçlara doğrudan aşılama yapılması suretiyle Manisa ili Saruhanlı ilçesi Büyükbelen ve Çullugörece Mahallelerinde yetiştirilen zeytinlerden elde edilen sofralık yeşil zeytindir. Çekirdeği çıkarılmadan bütün halde ve kırma veya çizik zeytin olarak piyasaya sunulur.

Büyükbelen Tekir Zeytininin meyve ağırlığı fazla ve çekirdeği büyük olduğu için iri sınıf olarak değerlendirilir. Çekirdek taneden kolay ayrılmaz. Meyve eti serttir, işlem sonrası yumuşama olmaz. Bu sebeple raf ömrü uzundur.

Büyükbelen Tekir Zeytini bahçeleri, coğrafi sınırın iklim özelliklerinden en fazla düzeyde fayda sağlamak amacıyla eğimli arazilere kurulur. Zeytin ağaçları kalkerli-kumlu, derin ve besin maddelerince zengin topraklarda yetiştirilir. Ağacı verimli olup ağaç başına 40 kg'ın üzerinde meyve verir.

Büyükbelen Tekir Zeytininin yetiştirildiği Büyükbelen ve Çullugörece Mahallelerinin rakımı 300 m'dir. Karasal nitelikli Akdeniz iklimine sahip olan coğrafi sınırda sıcaklık, yaz aylarında Akdeniz iklimindeki kadar yüksek, kış aylarında ise karasal iklim şartlarındaki kadar düşük olmaz. Günlük sıcaklığın 30 °C'nin üzerinde olduğu sıcak hava koşulları, genellikle haziran ayında başlayıp eylül ayı sonuna kadar sürer. Bu dönemdeki sıcak gün sayısı yaklaşık 109 olup toplam gün sayısının %90'ı kadardır. Sıcaklık derecesinin ve sıcak gün sayısının yüksek olması, zeytinin erken olgunlaşmasını ve erken hasat yapılmasını sağlar.

Büyükbelen Tekir Zeytini -10 °C'ye kadar olan soğuğa karşı duyarlı olup aşırı soğuklar ağacın ölümüne neden olabilir.

Coğrafi sınır yer altı ve üstü su kaynakları bakımından zengindir. Büyükbelen Tekir Zeytini ağacında sürgün büyümesi ve çiçek tomurcuğu oluşumu fenolojik dönemi olan kış sonu-yaz başında ortalama 200 mm olarak görülen yağış, su ihtiyacını karşılar.

Coğrafi sınırın rüzgârlı yapısı, çiçeklenme zamanında döllemeyi kolaylaştırır. Yazın görülen nemli rüzgârlar ise ağaçları ve toprağı nemli tuttuğu için danelerde pörsüme olmaz.

Büyükbelen Tekir Zeytininin özelliklerine aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 1: Büyükbelen Tekir Zeytininin Morfolojik Özellikleri

Ağaç	Yaprak	Çiçek	Meyve	Çekirdek
Ağaç kuvveti: Kuvvetli Taç yapısı: Geniş ve yayvan Taç yoğunluğu: Sık Boğum arası uzunluk: 1-3 cm Dal rengi: Açık yeşil Dal açılı durumu: Dar açılı Gövde kuvveti: Kuvvetli Gövde rengi: Gri-yeşil Gövde yüzeyi: Genç gövde düzgün, ağaç yaşlandıkça pürüzlü	Şekil: Uzun eliptik Üst yüzey: Açık yeşil Alt yüzey: Mat gümüşümsü Uzunluk: 5-7 cm En: 1-1,5 cm Boy/En oranı: Kısa ve geniş Sap uzunluğu: 5,8-6,2 mm Sap kalınlığı: 0,8-1,2 mm	Çiçek sürgünü: Gri-yeşil Çiçek sürgünü boğum arası uzunluğu: Orta Çiçek sürgünü tüyleri: Çok az Çiçek kümesi (dallanma): Az Çiçek kümesi (koltuktaki çiçek): Yok Çiçek somağı uzunluğu: Kısa Somaktaki çiçek sayısı: 10-18 (az) Ortalama çiçek sayısı: 12-18 adet	Büyüklik: Görsel olarak büyük Şekil: Uzun, silindirik Boyuna simetri: Simetrik değil Enine simetri: Simetrik değil En geniş nokta: Orta kısım Meme oluşumu: Yok Meme ucu: Sivri Sap: Yuvarlak Lentisellik: Çok ve büyük Ham meyve: Ham yeşil Sofralık yeşil olgun meyve rengi: Koyu yeşilden ayva sarısına dönme Olgun meyve eti sertliği: Sert (Beklemeye dayanıklı) Ağırlık (100 meyve): 700-1.200 g % et oranı: 80-85 % yağ (yeşil zeytin): 6-12 % nem: 60-70	Ağırlık: 1-1,5 g (çok iri) Şekil: Uzun eliptik Boyuna simetri: Simetrik değil Enine simetri: Simetrik değil En geniş nokta: Orta kısım Ucu: Sivri Sap kısmı: Sivri Yüzey: Benekli ve pürüzsüz Yüzey rengi: Ham yeşil Ağırlık (100 çekirdek): 140-160 g Boy: 5-9 mm En: 2-2,5 mm Boy/En oranı: 2,5-3,6 Meyvedeki çekirdek oranı: %12-15 Et /çekirdek oranı: %80-90

Tablo 2: Ham Haldeki Büyükbelen Tekir Zeytininin Fizyolojik ve Kimyasal Özellikleri ile Yağ Asidi Kompozisyonu

Fizyolojik Özellikler	Kimyasal Özellikler	Yağ Asidi Kompozisyonu
Gelişme: Kuvvetli Verim: Çok iyi Periyodisite: Az Çiçeklenme: Mayıs Döllenme: Kendine kısır. Dölleyici olarak Ayvalık çeşidi zeytin kullanılır. Meyve bağlama: Mayıs sonu Meyve olum: Eylül-ekim (erkenci) Üretim: Aşı ve çelikle Duyarlılık: Soğuğa karşı	pH: 4,5-5 % yağ: 6-12 % nem: 60-70 % kül: 2-4 Oleuropein: 600-800 mg/kg	C16:0 Palmitik: 12-17 C16:1 Palmitoleik: 0,5-1,2 C18:0 Stearık: 2,75-4 C18:1 Oleik: 68-75 C18:2 Linoleik: 7-11 C18:3 Linolenik: 0,4-0,8 C20:0 Araşidik: 0,48-0,55 C20:1 Araşidonik: 0,2-0,3

Tablo 3: İşlenmiş Sofralık Büyükbelen Tekir Zeytininin Özellikleri

Özellik	Çizik Zeytin	Kırma Zeytin	Analiz Metodu
Salamura tuz (%)	4-5	5-6	Mohr Metodu
Zeytin danesinde tuz (%)	2-4	3-4	TS 774
Salamura asitlik (%)	0,3-0,4	0,4-0,5	TS 1125 ISO 750
Zeytin danesinde asitlik (%)	0,3-0,4	0,4-0,7	TS 1125 ISO 750
Salamura pH	4-6	3-5	TS 1728 ISO 1842

Büyükbelen Tekir Zeytini meyvesinin üzerinin benekli olması sebebiyle coğrafi sınırdaki “tekir” olarak adlandırılır.

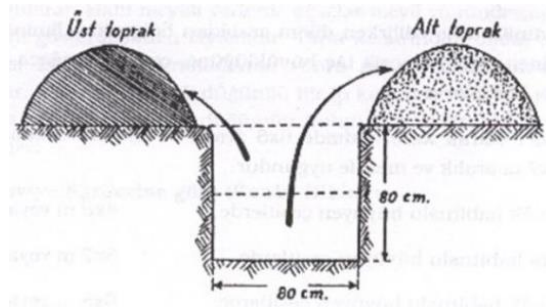
Büyükbelen Tekir Zeytininin, coğrafi sınırdaki en az 600 yıllık zeytin ağaçları bulunur. Coğrafi sınırın tarım ekonomisinde önemli bir yere sahip olup hemen her ailenin geçim kaynaklarındandır. Hasat dönemlerinde Büyükbelen Kültür ve Zeytin Festivali düzenlenir.

Üretim Metodu:

Büyükbelen Tekir Zeytini üretim aşamalarına aşağıda yer verilmektedir.

- Bahçe tesisi: Manisa ili Saruhanlı ilçesi Büyükbelen ve Çullugörece Mahallelerinde yetiştirilen Büyükbelen Tekir Zeytininin bahçelerinin tesisi; kalkerli-kumlu, derin ve besin maddelerince zengin topraklara, 300 m rakıma ve eğimli arazilere yapılır. Bahçelerin, doğu-batı veya batı-doğu yönünden rüzgâr alan yerlere kurulmasına dikkat edilir.
- Zeytin fidanlarını yetiştirilmesi: Büyükbelen Tekir Zeytini; *Olea europaea* L. türüne ait Uslu zeytin çeşidinin çöğür anacına Eşek (Ödemiş) zeytin çeşidinin aşılanması veya yabani zeytin ağacı anaçlara doğudan aşılama yapılması suretiyle üretilir. Uslu çeşidi zeytinler kullanılarak üretim yapılacağı zaman fidanlardan alınan tohumlar çimlendirilerek çöğür anacı elde edilir. Aşılama için yeterli kalınlığa gelen yaklaşık 1 yaşındaki anaçlar üzerine göz ya da kalem aşı şeklinde uygulama yapılarak Büyükbelen Tekir Zeytini fidanı üretilir.
- Toprak hazırlığı: Zeytin ağaçlarının kök yapılarının oluşumunda toprak hazırlığı önemlidir. Bahçe tesis edilirken büyük taşlar temizlenip 90-100 cm derinlikte işlenir. Taban suyu sorunu varsa topraktaki fazla suyun akıtılarak su birikiminin önlenmesi için drenaj yapılır.
- Dikim çukurlarının açılması: Büyükbelen Tekir Zeytini ağaçlarının kökleri yumuşak toprakta çok hızlı ilerlediğinden, fidan dikimi için derin ve geniş çukur açılması önemlidir. Çukur boyutları 80x80 cm'dir. Çukur açılırken alt ve üst toprak ayrı ayrı konur, kapatılırken de köklerin beslenmesine katkıda bulunmak için tersi yapılır. Toprak analizi yapılarak gübre ihtiyacı belirlenir ve gübreleme yapılır. Fidanların dikimden önce, ana ve kılcal köklerin tutunduğu toprağın dağılmasını ve köklerin hava ile temasını önlemek için toprağı tutacak kadar sulama yapılır.

Şema 1: Dikim çukuru açma şekli

- Dikim: Büyük taş yapısına sahip olan Büyükbelen Tekir Zeytini ağaçlarının güneş ışığından en üst düzeyde faydalanabilmesi için dikim mesafesi 7x7 m ile 10x10 m olmalıdır. Dikim zamanı kasım-nisan ayları arasındadır. Açılan çukurlara fidanlar dikilip çukurlar kapatılır.

- Dikim sonrası bakım:
 - Dikimden ve budamadan sonra ağaçtaki yara ve kesim yerleri, hastalıklardan korumak aşî macunu ile macunlanır.
 - Büyükbelen Tekir Zeytininin ağacı yarı dik olup güçlü büyüdüğü için dikimden sonra ilk birkaç yıl suya gereksinim duyar. Sulama yapıldıktan sonra ağaç etrafında oluşan kaymak tabakası çapalanıp kırılarak toprağın havalandırılması sağlanır.
- Zirai mücadele: Ağaç gelişimini engelleyebilecek yabancı otlar temizlenir. Hastalık ve zararlılar bakımından her yıl kontrol yapılarak duruma uygun şekilde zirai mücadele yapılır.
- Budama: Fidan dikiminden itibaren ilk iki yıl budama yapılmaz; sadece kırılan ve şekli bozulan dallar budanır. İki yıldan sonra, ağaç dallarının arasından güneş ışığının geçişine imkân tanınacak şekilde budama yapılır.
- Gübreleme: Toprak analizi sonuçlarına göre yılda birkaç defa gübreleme yapılır. Ağaç gelişimi ve meyve oluşumunu artırdığı için azotlu gübre kullanılır.
- Hasat: Büyükbelen Tekir Zeytininin hasat zamanı, meyvenin olgunlaşarak renginin koyu yeşilden ayva sarısına döndüğü eylül-ekim aylarıdır. Dalından elle toplanan zeytinler, plastik veya tahta kasalara doldurulur. Zedelenmemiş, lekesiz, yüzeyi düz ve pürüzsüz olan sağlıklı zeytinler, Türk Gıda Kodeksi Sofralık Zeytin Tebliğine göre irilik bakımından sınıflandırılır.
- Zeytinlerin işlenmesi: Doğal şeklini muhafaza eden, çekirdeği çıkartılmamış bütün haldeki zeytinler, havayla temas etmeyecek şekilde, %2-3 oranında NaOH çözeltisi ile 8-12 saat muamele edilerek acılığı giderilir. Bu işlem sırasında üründen numune alınır, meyvenin dışından çekirdeğine doğru 2/3'ünün acılığı giderildiğinde işlem sonlandırılır. Zeytinler, NaOH çözeltisinden arındırılmak için temiz su ile 3 kere yıkanır. Yıkanan zeytinler, %0,4-0,6 sitrik asit ve %7'lik tuzlu su çözeltisi ile hazırlanan bekleme suyunda, havayla temas etmeyecek şekilde bekletilir. Bekleme suyunda bulunan üründen numune alınarak meyve etinin sertliğini koruyup korumadığı kontrol edilir.

Bekleme suyundan çıkarılan zeytinler, çekirdeği çıkarılmadan bütün halde ve kırma veya çizik zeytin olarak piyasaya sunulmak üzere işlem görürler.

- Kırma işlemi: Bekleme suyundan çıkarılan bütün haldeki zeytinler, kırma makinesinde çekirdeği kırılmadan parçalanır ve içeriği %0,1-0,3 askorbik asit, %7 tuzlu su ve %0,4-0,6 sitrik asit çözeltisinden oluşan salamura suyunda 15-60 gün dinlendirilir. Kırma zeytin olarak piyasaya sunulacak Büyükbelen Tekir Zeytini, gıda ile temasa uygun plastik, cam ya da teneke ambalajlarda paketlenir.
- Çizme işlemi: Bekleme suyundan çıkarılan bütün haldeki zeytinler, çizme makinesinde çizilerek içeriği, %0,1-0,3 askorbik asit, %7 tuzlu su ve %0,4-0,6 sitrik asit çözeltisinden oluşan salamura suyunda 15-60 gün dinlendirilir. (Çizik zeytin olarak piyasaya sunulacak Büyükbelen Tekir Zeytini, gıda ile temasa uygun plastik, cam ya da teneke ambalajlarda paketlenir.

Büyükbelen Tekir Zeytininin teneke ambalajda 2 yıl, cam ambalajda 3 yıl ve plastik ambalajda 6 ay raf ömrü vardır. 20-25 °C sıcaklıkta ve düşük nem oranına sahip kuru ortamlarda muhafaza edilir.

Denetleme:

Denetimler; Manisa Ticaret Borsasının koordinasyonunda ve Saruhanlı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünden, Saruhanlı İlçe Ziraat Odasından ve Manisa Ticaret Borsasından ürün konusunda uzman birer kişinin katılımıyla toplam üç kişiden oluşan denetim mercii tarafından yapılır.

Denetimler düzenli olarak yılda bir defa ve hasat dönemi olan eylül-ekim aylarında, ayrıca gerekli görülen durumlarda ve şikâyet halinde ise her zaman yapılır. Denetime ilişkin raporlar, Manisa Ticaret Borsası tarafından Türk Patent ve Marka Kurumuna her yıl düzenli olarak gönderilir.

Denetime esas kriterlere aşağıda yer verilmektedir.

- Büyükbelen Tekir Zeytininin üretiminde kullanılan zeytin çeşitlerinin uygunluğu.

- Özellikle ana ve fidan yetiştirilmesi, aşılama, bahçe tesisi, toprak hazırlığı, dikim, hasat ve zeytinlerin işlenmesi aşamaları olmak üzere üretim metoduna uygunluk.
- Özellikle ham meyve büyüklüğü olmak üzere ürün özelliklerinin uygunluğu. Bu kapsamda gerek görülen durumlarda üründen numune alınarak özellikle işlenmiş ürünün tuz ve pH değerlerinin uygunluğu bakımından analiz ettirilir.
- Büyükbelen Tekir Zeytini ibaresinin, logosunun ve menşe adı ambleminin kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.